

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/1999 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 14 § lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 september 1999 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 14 § lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff (RP 35/1999 rd) till lagutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Paula Puoskari, justitieministeriet
- överinspektör Eva Ojala, social- och hälsovårdsministeriet
- tingsdomare Matti Lahti, Vanda tingsrätt
- häradsåklagare Tea Täppinen, Åklagaravdelningen vid Vanda häradsämbete
- byråchef Olli Salin, Helsingfors stads socialverk
- kriminalvårdssekreterare Sanna Virolainen, Kriminalvårdsföreningen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att giltighetstiden för lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff skall förlängas till utgången av 2001. Försöksverksamheten inleddes i februari 1997. Enligt nuvarande bestämmelser skall försökslagen upphöra att gälla i slutet av 1999.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den. Den föreslagna lagen avses träda i kraft i början av 2000.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Av de orsaker som nämns i propositionen och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen utan ändringar men med följande anmärkningar.

Myndighetssamarbete

I motiveringen till propositionen framhålls vikten av myndighetssamarbete före rättegången samt vid och efter verkställigheten av ungdomsstraff. Dessutom görs en bedömning av behovet av att utveckla samarbetet.

Utskottet har påpekat samma sak båda gångarna det behandlat lagförslag gällande ungdomsstraff (LaUB 16/1996 rd - RP 109/1996 rd och LaUB 27/1998 rd - RP 188/1998 rd). Det goda samarbetet mellan de sociala myndigheterna och Kriminalvårdsföreningen skapar förutsättningar för en rättvis och lika behandling av åtalade samt en ändamålsenlig användning av ungdomsstraff.

Inom vissa försöksområden har uppdraget att utföra kroppsundersökning på ungdomar under 18 år, som gjort sig skyldiga till ett brott, getts alltför många personer, vilket har lett till att de inte alltid har en adekvat kunskap om ungdomsstraffet och inte heller får tillräcklig erfarenhet av personundersökning. Eftersom tjänsteinnehavare inom socialmyndigheterna är de som väljer ut vilka som skall dömas till ungdomsstraff är det av största betydelse att de har sakkunskap och att de agerar rättvist.

Ungdomsstraffets ställning i straffsystemet

Ungdomsstraffets ställning i det straffrättsliga sanktionssystemet har ansetts vara diffus. Straffet används fortfarande i mycket varierande utsträckning i tingsrätterna inom försöksområdena. Få ungdomsstraff döms ut i förhållande till antalet preliminära verkställighetsplaner. Åklagarna och domstolarna har kritiserat de preliminära verkställighetsplanerna för att vara alltför allmänt hållna. Detta leder till att det konkreta innehållet i ungdomsstraffet blir oklart när straffarten skall avgöras och straffet utmätas.

Om den som dömts till ungdomsstraff överträder villkoren i verkställighetsplanen kan domstolen förlänga övervakningstiden eller döma till ett straff som motsvarar den oavtjade delen av ungdomsstraffet. Redan då bestämmelserna om försöksverksamhet med ungdomsstraff utfärdades påpekades det att bestämmelserna var vaga. Lagutskottet ansåg då att for-

muleringen av bestämmelserna i förbindelse med motiveringen var tillräckligt exakt. Eftersom det anses vara ett problem att döma till förvandlingsstraff, är det skäl att överväga möjligheten med en approximativ tabell såsom i fråga om samhällstjänsten.

Snabbare straffprocess och verkställighet

Justitieministeriet håller på att inleda ett försök där behandlingen av ungdomsbrott från förundersökningen till verkställigheten av straffet görs snabbare genom samarbete mellan myndigheterna. Sådana försök pågår redan nu. Utskottet finner både dem och ministeriets projekt ytterst viktiga för att effektivisera effekten av det straffrättsliga systemet.

Permanentning av lagstiftningen

Försöksverksamheten med ungdomsstraff har pågått regionalt i knappt tre år och försöket förlängs nu med två år fram till slutet av 2001. Utskottet anser att användningen av ungdomsstraff måste bli permanent och riksomfattande senast när den nya försöksperioden tar slut. När lagstiftningen permanentas måste bestämmelserna revideras utifrån tidigare och kommande erfarenheter av försöket. Samtidigt bör betryggande resurser anslås för verkställigheten av ungdomsstraff.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår lagutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att lagförslaget behandlas i den ordning som föreskrivs i 67 § 2 mom. riksdagsordningen.

Helsingfors den 15 oktober 1999

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Jyri Häkämies /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /fkf
Annika Lapintie /vänst
Paula Lehtomäki /cent

Kari Myllyniemi /cent
Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänst
Susanna Rahkonen /sd
Tero Rönni /sd
Mauri Salo /cent
Marja Tiura /saml
Raimo Vistbacka /saf.

